

■ Flora XƏLİLZADƏ
eməkdar jurnalist

Naxçıvan adı çəkildə nənəmin duaları yadına düşür: "Ya Əshabı-kəf, ya cənabi Əli..." Naxçıvan adı çəkildə gözlərimin önündə Şahbuzun nəlbəki boyda laləli çəmənləri dalğalanır. Batabatın möcüzəsi canlanır və onun yanından doğulduğum ana yurduma keçən yollar ruhuma dolanır.

Bu torpağın hər daşında bir hikmət var, qayalarının öz rəngi, dağlarının öz əzəməti, insanların tarixə həkk etdiyi imzaları, dünyanı dolaşan şöhrətləri... Bir ömür bəs etməz ki, nəqşi-cahanımızın hüsnündən, gözəlliyindən,

Burada yaylaqlar loğmandır, loğman...

"Burada qartallar qıy vursa əgər, şimşəklər oynayar, qayalar uçar"-deyən Elmira xanım bax bu etiraf və ictimai seviridi Naxçıvanı. Doğma yerlərin əsrarəngiz məqamlarının sözlə rəsmini elə çəkirdi ki, sanki hər şeyi görə bilirdin. Bir-birinə bağlanaraq uzanıb gedən mənzərələrin hər görüntüsündə Muxtar Respublikanın gözəllikləri sərgilənirdi:

*Xan dikindən Ədilağa görünür,
Sıra dağlar örpəyemi bürünür?
O Arazdır gah burulur, gah dönür,
Haçadağın ağ qaşına qurbanam.*

Elmira Qasimovanın Vətənlə bağlı

həm də ustalıqla ifadə olunmasının şahidi olur. Elmira Qasimova bu şeirlərdə Vətəni sadəcə vəsf etmir, böyük məhəbbətlə, qətiyyətlə deyirdim ki, dərin bir vurğunluqla təsvir edir:

*Ay dağların arxasından boylandı,
Söyüdlərin yarpaqları titrədi.
Şırl-şırl arxdan axan sərin su,
Bu gözəllik nəğməsinə yaz dedi.*

Mövzularının müxtəlifliyinə baxmayaraq, onun tez-tez qələmlə üz tutduğu daimi bir ünvan var idi. Anayla bağlı yazdığı şeirlərin dəqiq sayını apara bilmədim. Elmira xanım sanki hər gün anaya poetik müraciət edirmiş. Ana məhəbbəti, qadın sədaqəti, övlad sevgisi bu şeirlərin can cövhəridir. Bu gü-

şəni haralara aparmır?! İnsan bəzən bütün dünyanın dərini çəke bilir, ətrafdakılara kömək əlini uzadır. Kimlərsə onu hətta qüdrətli, dözümlü, qalib de sayırlar. Bir özü bilir ki, hansı dərindən əlində əriməkdədir:

*Səni gözüm kimi əzizləmişəm,
Qalmısın gözümün gilasində sən.
Elə haraylaram dağlar da dınar,
Donmusan könlümün naləsində sən.*

Bu misraların oxucu ürəyində yozumu müxtəlifdir. Çünki bu haraylanan qəhrəman hər kəs ola bilər. Sevgisinə etibarsızlıq etmiş də, valideynlərini unutmuş övlad da, dostuna vəfasız çıxmış kimsə də...

Mən Elmira xanımın şeirlərini çox sevirem, hətta elə bayatıları, qoşma və gəraylıları var ki, uzun illərdir mənimlə yol gəlir. Ürəyimdə o misraları öz ovqatıma pıçıldayıram:

*Ayrı düşdüm mən köçümdən,
Ələnmişəm hər seçimdən.
Öz qəlbimdən, öz içimdən
Çiliklənilib qırılmışam.*

Bu gileyin arxasında dayanan həqiqəti əslində heç gizlətmək də mümkün deyil. Çoxumuza tanışdır, bu təzadlı hallar. "Düşüncə" adlı şeirində məhz bu kəklili, küləkli dünyanın şəkəri ilə acısı boylanır:

*Hər alçağı söymək olmur,
Hər nadanı döymək olmur.
Əldə daha güc qalmayıb,
Heç yalandan öymək olmur.*

Bir üzücü məqamı da söyləməliyəm ki, Elmira xanımı çürüdən, əridən, xəstəliyə mübtələ edən qardaşı balası Samirin qəza nəticəsində həyatını dəyişməsi oldu. Yadıma Xurşud Banu Natəvan düşdü. Zərif duyğulu Xan qızının ömrünü də baltalayan məhz oğlunun vaxtsız ölümü olmuşdu. 2005-ci ilin mayında baş verən bu bədbəxt hadisədən sonra Elmira Qasimova yanar ürəyinin harayını demək olar ki, hər gün şeirlə qələmə alırdı. "Samirsiz keçən günlər" kitabında müəllifin bir poeması və 40 -a yaxın şeiri toplanıb. Bu hələ çap olunandır. Yəqin ki, arxivində çap edilməmişləri də var. Bu qəmli şeirlərdən də duyulur ki, həmişə meğrur, həyat eşqli Elmira xanım Samirin dərini qarşında gül kimi soldu. Elə şeirlərinin birində də söyləyib: "Mən indi ölümə yoldaş, olasıyam sənə sirdaş".

Ləyaqətli bir ömür yaşamış, adını ədəbiyyatımızda əbədiləşdirmiş Elmira Qasimova heç vaxt unudulması deyil. Özünün bir etirafı var:

*Bu dünyadan köçəndə də şair
qəlbi dayanmaz,
Bu torpağın qucağında
gülə dönüb bitir o.*

Əslində unudulmağı heç sevməzdi, Elmira xanım. "Məni xatırla" adlı serində sanki sevenlərə, dostlarına mesaj göndərirdi:

*Qızıl gül düymədən baş qaldıranda,
Məni xatırla.
Torpaq bahar ətri verən zamanda,
Məni xatırla.
Yağış damcıları torpağa deyil,
Qəlbinə axsa,
Odlu şimşək əgər könlünü yaxsa,
Məni xatırla...*

Ruhun rahatlıq tapsın, əziz Elmira xanım! Sən həmişə bizimləsən! Sən elə bir ürəyin, yaradıcılığın və mənevəviyyatın sahibi idin ki, səni unutmaq heç mümkün deyil! Yadıma ötən əsrin sonlarında Əshabı-kəf ziyarətimiz zamanı mənə xiffətlə, bəlkə də məzəmmətlə dediyin misralar düşdü: "Yuxularda gəldi-gedər qonaq tək, hərədən mənə mehman olan əzizim".

Susa bilməz şairlərin ürəyi

təbiətindən, saf, mehriban sakinlərdən yazıb sona çatdırasan. Bu qədim və cazibədar məkanda qohumlarım, əzizlərim, dostlarım yaşayır. Onlarla görüşmək, söhbət etmək, yaxud da bəzələrində nəse yazmaq mənim üçün ruhu ehtiyaca çevrilib. Amma bir söhbətə yaman gecikdim...

Ədəbi çağlayışımızın Naxçıvan qanadının da fəth etdiyi zirvələr silsiləyə bənəyir. Hələ tələbəlik illərindən yaradıcılığını muntəzəm izlədiyim, sevdiyim şair Elmira Qasimova mənim üçün ana yurdun havası, nəfəsi demək idi. Əvvəlcə istərdim ki, təbliğatdan, tədqiqatdan çox uzaqda qalan, əslində isə ədəbiyyatımızda, ictimai-siyasi həyatımızda özünə məxsus yeri olan Elmira Qasimova barəsində oxuculara qısa məlumat verəm. O, 1942-ci ildə Naxçıvan şəhərində həkim ailəsində anadan olub. Orta təhsilini doğulduğu şəhərdə alıb, Bakıda ali məktəbi bitirib. İlk əmək fəaliyyətinə müəllim kimi başlayan gənc qız sonralar pillə-pillə yüksələrək müxtəlif məsul vəzifələrdə çalışıb. Məsələn, 1978-ci ildə Azərbaycan KP Naxçıvan şəhər komitəsinin katibi seçilib. 1979-1980-cı illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasının maarif naziri olub. İdarəetmədə göstərdiyi qabiliyyətini nəzərə alaraq Elmira xanımı təkrar şəhər komitəsinə göndəriliblər, amma bu dəfə onu birinci katib təyin ediblər. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, "Xalqlar dostluğu" ordenli həmkarımız pedaqoji sahədəki xidmətlərinə görə 2004-cü ildə eməkdar müəllim fəxri adına layiq görülüb. Sonradan yenə də daşdığı yüksək vəzifələrin ünvanı tez-tez dəyişib. Deyişməyən yalnız Elmira xanımın şeirə, sənətə olan meyli və həvəsi idi. "Şeir yazmasam, ölərəm" - deyən Elmiramızın bu sahədəki fəaliyyəti həqiqətən mükəmməldir. Çox təəssüf ki, bu sözləri onun vəfatından sonra deyirik. Ədəbi mühitimizdə hökm sürən biganəlik heç bağışlanmazdır. Mən jurnalistəm, bu yazım da bir dost sözüdür. Sağlığında da bir neçə dəfə haqqında yazmışam. Amma gerek idi ki, "Sevdalı könül", "Axtar məni", "Zəriflik", "Analar zərif olurlar", "Xatirə", "Şirin duyğu", "Samirsiz keçən günlər" və digər şeir kitablarının müəllifi barəsində geniş araşdırmalar aparılardı. Nə acılar ki, tost ənənəsi ədəbi tənqiddən əsil bəlasına çevrilib. Nə isə...

Onun bizləri Naxçıvana qərribə çağırışı var idi:

Burada bulaq var ki, dərdlər əlacı,

şeirlərinin ahəngində yuxarıda dediyim kimi etirafı, ictimai yanaşı, ehtiram, sevgi həm də təsirli şəkildə təqdim etmə məziyyəti var. Müəllifin duyğularından köynək geyinən misralarda yurdu tanımaq və sevdirmək məqsədi məqnit kimi oxuyanın diqqətinə yapışır və düşündürür. "Əlincədə kimim qaldı..." adlı şeirindən getirdiyim bu nümunəyə fikir verin:

*Bura babaların mərdlik ocağı,
Bir varaq tarixim daşda qazılıb.
Gör neçə salnamə kitabələrdə
Səndən söz açılıb, səndən yazılıb.*

Müəllifin "Vətən, Vətən...", "Mənim respublikam", "Şirin bulaq", "Dağlarda", "Meşələr", "Bu yerdə", "Çiğirilər", "Tək söyüd", "Torpaq", "Qızlar bulağı", "Naxçıvan", "Çıncıllı bulaq", "Dağlarım-torpağım", "Təbriz yuxuma girib", "Xəzər", "Ana Vətən", "Göy göl" və adını çəkmədiyim onlarla şeirində yurd sevgisinin qədersizliyini duyur, şairin vətəndaşlıq mövqeyinin poetik şəkildə,

lüstəndən hansı misranı çəkdimse ürəyimi oxşadı. Məsələn, "Ana aydınlığın şah zirvəsidir"; "Ey özü cahanda bir cahan, ana": "Mənim anam anaların göyçəyi"; "Hamısı bir yana, sizə analar, ümman məhəbbətli ürək borclu-yuq"; "Eşqin bir çağlayan dənizdir, ana"... Bu şeirlərdə bir oxucu kimi mənə xoş gələn səmimiyyətdir, təbiilikdir. Elmira xanımın ixtisasca müəllim olması da bu şeirlərə düşündürücü ahəng gətirir:

*Analar çiçəkdən zərif olurlar,
Amandır dəyməyin ana qəlbinə.
Ən soyuq, ən nankor övladları da,
Analar birinci bağışlar yenə.*

Elmira Qasimovanın lirik şeirlərinin də oxucu ürəyində öz yeri var. Yaşından, ovqatından asılı olmayaraq, onun könlü çırpıntılardan doğulan şeirlərinin seyrinə düşürsən. Şairin şeirlərində qolboyun olan həsrətlə ümidin səsi eşidilir və keçirdiyin hissələrin adını tapma bilmirsən. Bu şeirlərdəki doğmalığ